

SKUPŠTINA DEMOKRATSKE STRANKE

25. novembra 2012. godine

Za aktivnu demokratiju i socijalnu pravdu!

Programska deklaracija

Mi smo stranka za demokratiju i progres!

Demokratska stranka je od svog osnivanja bila pokretač demokratskih promena i zastupnik progresivnih ideja za budućnost Srbije. Mi smo prva stranka u Srbiji koja se zalagala za to da Srbija bude deo evropske porodice naroda, organizacije demokratski uređenih država u okviru Evropske unije.

Od početka smo građanima nudili program reformi usaglašen sa evropskim standardima, zasnovan na principima zaštite ljudskih i građanskih prava i sloboda, vladavine prava i parlamentarne demokratije. To je bio program racionalan i praktično izvodljiv.

Demokratska stranka prošla je dugu i tešku istoriju borbe za svoje ideje. Imali smo momente velikih uspona i padova. Naučili smo da se iz poraza ponekad uči više nego iz pobjeda. Zbog toga, i danas moramo ostati privrženi svojim izvornim idejama. To je naš dug prema onim vrednostima zbog kojih smo osnovani, to je naš dug prema sopstvenoj istorijai, prema građanima i biračima koji su nas sledili.

Zbog toga ne smemo voditi tuđu politiku ni donositi ishitrene odluke koje mogu smanjiti naše potencijale i našu snagu i dovesti nas u situaciju da pravimo kompromise koji nisu dobri za građane, za državu, ali ni za uspeh Demokratske stranke na narednim izborima.

Srbija mora da sačuva svoju demokratiju, a demokratije nema bez jasne podele između vlasti i opozicije. Zemlja u kojoj se ti obrisi gube ili nestaju, ugrožava slobodu svojim građanima, urušava svoj međunarodni kredibilitet i rizikuje da nas vlast bez kontrole odvede na veoma opasne staze.

Nedovoljni otpor države i društva u sprečavanju pojava ekstremizma i nacionalizma, kao i naslage nasilja na raznim nivoima, podsećaju na neka vremena za koja smo smatrali da su odavno prošla.

Demokratska stranka se u svom delovanju protivi svakom nazadnjaštvu, retrogradnim tendencijama i ekstremističkim grupama.

Podstičemo aktivan dijalog i konstruktivno traženje najboljih rešenja za probleme u regionu Zapadnog Balkana, doprinoseći stabilnosti regiona i dobrosusedskim odnosima.

Proces evropske integracije Srbije ostaje naša trajna odrednica i prioritet u spoljnoj politici.

Mi smo stranka usmerena ka socijalnoj pravdi

Demokratska stranka pripada porodici socijaldemokratskih stranaka kao članica Socijalističke internacionale i pridružena članica Partije evropskih socijalista. Demokratska stranka je organizacija slobodnih, odgovornih i solidarnih članova, ljudi koji politički misle i deluju, koji udružuju svoju snagu za ostvarenje ideala i vrednosti pravičnosti, solidarnosti i progresa.

Danas treba da unapredimo naše temeljne socijaldemokratske vrednosti: solidarnost, socijalnu pravdu, slobodu, jednake šanse, ostvarenje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava.

Moderne ideje socijaldemokratije koje prihvatamo i mi u Demokratskoj stranci, podrazumevaju kontinuiranu borbu za rodnu ravnopravnost, univerzalnu brigu o deci, aktivnu borbu za očuvanje životne sredine i energetske efikasnost.

Protivljenje svakoj diskriminaciji, zagovaranje i praktikovanje tolerancije i dijaloga u društvu, sprečavanje nasilja okviri su našeg političkog delovanja.

Srbija, kao i dobar deo zemalja sveta i EU, još uvek je paralisana jednom od najgorih ekonomskih kriza u istoriji. Aktuelna ekonomska kriza ostavila je teške posledice na javne finansije i socijalna davanja. Nekontrolisana tržišna utakmica koja pokreće gramzivost i neograničeno bogaćenje, iscrpljuje snagu demokratskih institucija i koncentriše ogromnu količinu moći koja služi interesima privilegovane manjine. Najveću cenu ove krize plaćaju građani.

Naše osnovne vrednosti su sada na ispitu. Ono što je počelo kao finansijska kriza, nakon izbora se neverovatnom brzinom pretvorilo u društvenu i političku krizu, koja se, nažalost, preselila i u Demokratsku stranku. Privrženost ličnom interesu, interesima poslovnih ljudi i kompanija, onemogućava traženje rešenja koje imaju u vidu opšti interes, društveni dijalog, saradnju, solidarnost i pravičnost.

Za nas mora postojati drugi način. Mi moramo sebi postaviti pitanja: da li su politika Demokratske stranke i njena organizacija zasnovani na solidarnosti ili ličnom interesu? Na principima zajedništva ili konflikta?

Tragedija koja je izazvana ekonomskom krizom, ogromnom nezaposlenošću i siromaštvom urušava kod mnogih poverenje u demokratiju i napredak. Priželjkuju se vođe „čvrste ruke”, a u javnosti stvara slika da su nam takvi lideri sada potrebni jer probleme rešavaju brzo, oštro i neumoljivo. Demokratska stranka mora zaustaviti takve tendencije, tako što će ponuditi zdrava ekonomska rešenja, ali i povratiti poverenje u demokratske institucije.

Solidarnost i odgovori na ekonomsku krizu

Rastuća nezaposlenost, porast siromaštva, društvena nepravda, nesigurnost na tržištu rada, nedovoljno efikasan pristup pravdi i nedovoljno efikasni mehanizmi zaštite prava, su problemi s kojima se suočava veliki broj naših građana. Oni očekuju jasne odgovore.

Demokratska stranka mora izoštriti svoj socijaldemokratski odgovor na ekonomsku krizu i teške probleme koje ona stvara u životima ljudi. Rizikujemo da se čitava generacija mladih ljudi oseti odbačenom zbog toga što masovna nezaposlenost, nesigurnost, ugroženost njihovih socijalnih prava, stvara nezadovoljstvo i nepoverenje u mogućnost društva i demokratskih institucija da reše ove probleme.

Potrebne su nam aktivne mere u oblasti **politike zapošljavanja** i tržišta rada, kao i kontinuirani naponi u smanjivanju socijalne isključenosti i siromaštva.

Naš cilj treba da bude stvaranje uslova da najkasnije godinu dana nakon završetka školovanja ili gubitka radnog mesta svaki mlad čovek ili žena mogu da dobiju posao, ili mogućnost za dodatno usavršavanje, stručnu ili volontersku praksu.

Moramo takođe uložiti i dodatni napor za **stvaranje dobrih radnih mesta, poštovanje koncepta dostojanstvenog rada. Potrebno je da poboljšamo uslove rada, bezbednost na radu i standarde u oblasti zaštite zdravlja na radu.** Neformalni rad je neophodno svoditi na uobičajene evropske razmere kako bi se sprečilo produbljivanje siromaštva u godinama koje dolaze. U kreiranju politike zapošljavanja i poboljšanja uslova rada Demokratska stranka mora da se oslanja na saradnju sa sindikatima.

Moramo stvoriti klimu društvenog poverenja i solidarnosti. **Potrebna nam je segmentirana socijalna politika i fleksibilnost. Ono što imamo, moramo pravedno preraspodeliti.**

Moramo jačati institucionalne kapacitete i pronaći meru potrebnog državnog intervencionizma kao odbrane od pritiska nekontrolisanih uticaja tržišta.

Moramo **obezbediti jednak položaj svih aktera na tržištu, podsticati preduzetničku kulturu kroz obrazovanje i programe podrške malim i srednjim preduzećima, a podržavati i efikasnu zaštitu potrošača** u skladu sa evropskim standardima.

Pogrešili smo što se u prethodnom periodu nismo kao stranka više bavili reformom obrazovanja bez obzira na to što nismo bili neposredno odgovorni za taj resor. **U narednom periodu naš prioritet mora biti politika obrazovanja.** Politika koja će prepoznati zahteve naše privrede i tržišta rada u identifikovanju profila kadrova koji joj nedostaju, politike koja će prihvatiti trend neophodne uže specijalizacije uz poštovanje potrebe za širokim spektrom opštih znanja koji je karakteristika našeg obrazovnog sistema, politike koja će promovisati **znanje kao najviši kriterijum uspešnosti.**

Jednaka dostupnost obrazovanju i programi za zapošljavanje mladih, kao i programi dokvalifikacija, uz podršku konceptu celoživotnog učenja, neophodnog za starije članove naše zajednice.

Neophodno je brzo smanjiti jaz između muškaraca i žena na ekonomskom planu i aktivnim merama **smanjiti rodnu neravnopravnost prilikom zapošljavanja i na radnom mestu.** Ekonomsko osnaživanje žena vidimo kao nužan uslov za smanjenje siromaštva i poboljšanje položaja porodice i dece. Takođe, žene moraju dobiti jednak pristup bolje plaćenim radnim mestima.

Potrebno je da **smanjimo rizik od nezaposlenosti za radnike srednjih godina i kreiramo programe za njihovu veću zapošljivost.** Diskriminacija starih je rastuća pojava u našem društvu – moramo je prepoznati kao poseban vid obespravljenosti i marginalizacije i podsticati mere aktivnog starenja, koje u uslovima demografskog starenja stanovništva, predstavljaju sastavni deo razvojne politike.

Solidarnost ne sme biti gola ljuštura, ona mora biti realizovana kroz poresku politiku, budžet i plan socijalnog razvoja. **Solidarnost nije milostinja i nikako ne znači da se protiv siromaštva borimo samo organizovanjem humanitarne pomoći.** Ukoliko takve akcije solidarnosti nisu istovremeno praćene građenjem sistema podrške države i društva, one postaju ponižavajuće za građane. **Društvena solidarnost i briga o siromašnima ne sme da bude predmet sažaljenja, već saosećanja.** Moramo stoga značajno da unapredimo kvalitet i rad javnih službi i da omogućimo veću dostupnost usluga.

U situaciji duboke ekonomske krize, tanka je linija razlikovanja između socijaldemokratskog pristupa i populizma. Populizam je zavodljiv, ali je suštinski neodgovoran. Mi, kao socijaldemokrate, **moramo da se borimo protiv demagogije i populizma** jer su to opasne pojave koje otvaraju put nedemokratskom i autoritarnom donošenju odluka. Moramo da **pokrenemo ozbiljnu društvenu akciju protiv lažnih vrednosti i vulgarnosti koji su zagadili naš javni prostor.**

Demokratska stranka nije elitistička stranka. Ali, u traženju odgovora na veliki broj pitanja i problema moramo da obnovimo dijalog i savezništvo sa pripadnicima naše intelektualne i kulturne elite. Demokratska stranka mora da se oslanja na saradnju sa organizacijama civilnog društva, univerzitetom, stručnjacima. Ne smemo posmatrati ovaj deo društva kao ciljnu grupu sa malim brojem glasova, već kao uticajni deo društva koji zajedno sa nama igra ulogu predvodnika reformi, generatora dobrih ideja, zagovornike progressa, kritike, inovacije i razvoja.

Sačuvajmo Demokratsku stranku

Građani očekuju od Demokratske stranke da razvija političku stabilnost i solidarnost u društvu. Za to je potrebno da gradimo stabilnu i složnu Demokratsku stranku, ali se protivimo monolitnosti kao nedemokratskoj praksi.

Moramo da očuvamo autonomiju stranke, njenu nezavisnost od tajkunskih i drugih partikularnih interesa. Demokratska stranka nije i ne sme biti preduzeće niti poslovni klub. DS nije stranka bogatih poslovnih ljudi, nije tako stvarana i ne sme to da bude ako želi da zadrži podršku širokih slojeva i da ima 30% i više procenata podrške i glasača. Našu nezavisnost i kredibilitet kod birača očuvaćemo ako budemo pažljivi prema uticaju novca u politici. Novac je neophodan za funkcionisanje političke stranke, ali nekontrolisani uticaj novca u politici može imati pogubne posledice. Kupovinom uticaja kupuju se odluke i naručuju ponašanja. To stvara korupciju, koja je jedan od najvećih sistemskih problema sa kojim se Srbija danas suočava.

Većina koja se formira u stranci ne sme biti proizvod uticaja novca, rejtinga i medijskih spekulacija – ne smemo doći u situaciju da reči, argumenti i ideje nemaju značaj u našim stranačkim debatama i izborima. Podsetimo se, zašto smo se udružili? Da budemo samo mašina i poluga za učešće u vlasti ili da nametnemo i sprovedemo suštinsku, istorijsku reformu srpskog društva.

Kako bismo nastavili da menjamo Srbiju, moramo nastaviti da menjamo sebe. **Moramo da pronađemo pravi odgovor koji spaja dobro upravljanje i dobru politiku.**

Brzina reagovanja koju savremeni razvoj čovečanstva nameće zahteva i određenu brzinu i efikasnost u donošenju odluka. U današnje vreme, svaka moderna stranka u svojim redovima mora da ima dobre menadžere, sposobne da donose brze procene, rukovode projektnim zadacima i upravljaju velikim sistemima. Potrebni su nam dobri menadžeri u javnim i komunalnim preduzećima, kao i na izvršnim funkcijama u državnim organima i u stranci.

Međutim, efikasnost ne isključuje demokratsku debatu, strateško promišljanje politike ni poštovanje demokratskih institucija i procedura. Politika je mnogo više od upravljanja, pa čak mnogo više i od dobrog upravljanja - ona uključuje viziju zajednice u kojoj želimo da živimo, odnose među ljudima koje želimo da razvijamo.

Demokratska stranka je u poslednjoj deceniji sve svoje najbolje resurse i energiju uložila u reformu društva, institucija i postavljanju temelja moderne demokratske države. Dok smo bili na vlasti, nismo imali realnih snaga za ozbiljnu reformu stranke. Organizacija naše Stranke nasleđena je iz 90-ih godina i više ne odgovara veličini stranke, broju njenih članova ni savremenim političkim i ekonomskim izazovima. Zato je sada vreme da unapredimo i naše stranačke potencijale. **Reforma stranke mora da se odvija u pravcu većeg uključivanja članova u donošenju odluka, demokratizacije i reforme u radu stranačkih organa.**

Hoćemo aktivnu demokratiju!

Aktivna demokratija podrazumeva i zdravu **unutrašnju stranačku utakmicu**. Utakmica u Demokratskoj stranci treba da bude transparentna i takmičarska, a ne da se odvija iza zatvorenih vrata kroz stvaranje klika i frakcija. Mi moramo da stvorimo ambijent u kome se podržava izražavanje političke ambicije, ali ne kao razarajuća sila u stranci, nego kao doprinos zajedničkom cilju i rezultatu – ne „hoću nešto da budem” nego „želim nešto da uradim”. Neophodno je stoga podstaći što slobodnije izborne procese u stranci, na svim nivoima. Moramo negovati motivaciju ljudi da se angažuju u stranci. Svako ko se kandiduje za neku funkciju treba da ima program koji je merljiv i na osnovu kojeg možemo da merimo njegovu uspešnost!

Demokratska stranka mora dosledno da sprovodi **princip neposrednih izbora** na svim nivoima.

Demokratska stranka treba da unapredi mehanizme što šireg uključivanja žena – članica Stranke u procese odlučivanja u Stranci, radi unapređenja svojih kadrovskih potencijala i svojih sektorskih politika. Postojeći system kvota nije principijelno sproveden, a još manje dosledno primenjen u dosadašnjoj praksi. Forum

žena ne vidimo kao paralelni tok, već zajedničko odlučivanje vidimo kao glavni tok u stranačkom životu. Rodna ravnopravnost i veće učešće žena u Stranci treba da bude stalna briga svih stranačkih organa.

Politička edukacija i rad sa omladinom kontinuirano treba da bude prioritet Demokratske stranke. Demokratska omladina treba da preuzme svoj deo odgovornosti u kreiranju politike i programa za decu i omladinu.

Debate i odlučivanje kroz dijalog i razmenu mišljenja i najveća moguća **participacija članova** su suština demokratije. Demokratska stranka ne pripada samo užem rukovodstvu, već pripada svim njenim članovima. Svaki njen član uložio je deo sebe u razvoj, uspeh i izgradnju stranke i njegovo mišljenje mora da se čuje i uvaži. To je jedini način da svi razumemo stranačku politiku i da je kredibilno zastupamo.

Duboko je pogrešno tvrditi da se nema vremena za razgovor o političkim pitanjima. To je samo izgovor za autokratsko donošenje odluka. **Debata nije neefikasna, ona stvara bolja rešenja!** Dobra priprema i jasne procedure čine raspravu temeljnom i efikasnom.

Demokratska stranka mora krenuti putem modernih stranaka levice i kreirati praktične sektorske politike. Potrebno je razviti **procedure kreiranja politike** kao poseban stranački mehanizam kroz reformu postojećeg okvira.

Potrebno je dosledno primeniti odredbu Statuta o redovnom **održavanju godišnje Radne skupštine** na kojoj će se voditi debate o političkim i strateškim dokumentima.

Naš glas danas odlučuje ne samo o budućnosti Demokratske stranke, nego i budućnosti Srbije. Demokratska stranka je jedina ozbiljna politička organizacija sa svojom infrastrukturom, organizacijom i aktivnim članstvom. To je jedina organizacija koja od osnivanja nije skretala sa svojih izvornih programskih principa. Srbiji je potrebna Demokratska stranka kao jedina istinski moderna, evropska i progresivna snaga.

Građani Srbije i danas vide Demokratsku stranku kao jedinu nadu za očuvanje stabilnosti, demokratizacije i napretka zemlje. Strahuju da li ćemo odoleti unutrašnjim i spoljnim napadima, nastojanjima da budemo razbijeni i marginalizovani. Naša je odgovornost da stranku sačuvamo, da je ojačamo, reformišemo i što pre ponovo preuzmemo odgovornost za bolju budućnost Srbije.

Demokratska stranka ostaje ključan akter ekonomskog, političkog i kulturnog preporoda Srbije!

(Programska deklaracija "Za aktivnu demokratiju i socijalnu pravdu!" usvojena je na XV Skupštini Demokratske stranke održanoj 25. novembra 2012. godine)